

RAPPORT

Circulaire ambachtscentra

Inventarisatie & verkenning van
Zeeuwse gemeenten

Zeeuwse Milieufederatie
Kousteensedijk 7
4331 JE Middelburg

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Achtergrond	3
Methode	5
Resultaten – Zeeland	7
Conclusie	16

Achtergrond

De ontwikkeling van circulaire ambachtscentra in Zeeland lijkt achter te lopen in vergelijking met de rest van Nederland. Lijkt, want het Zeeuwse netwerk dat met de ontwikkeling van circulaire ambachtscentra bezig is, is een netwerk waar alle dertien gemeenten bij betrokken zijn en waar duidelijke afspraken over zijn gemaakt. De Zeeuwse Milieufederatie, ZMf, brengt daarom dit netwerk in kaart en onderzoekt welke gemeenten bezig zijn met, of openstaan voor, de ontwikkeling van een circulair ambachtscentrum danwel aangesloten willen worden op een regionaal circulair ambachtscentrum.

De circulaire ambachtscentra (CA's) zijn essentieel in het behalen van een volledig circulaire economie in 2050. Een circulair ambachtscentrum combineert de functies van een milieustraat, kringloopwinkel, reparatiewerkplaats, onderwijs en het sociaal domein, met als doel het verminderen van afvalstromen en het hergebruiken van producten en materialen.

Rijkswaterstaat ondersteunt in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, gemeenten met het ontwikkelen van deze circulaire ambachtscentra. Het doel is om in 2030 een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra te hebben. Inventarisatie van Rijkswaterstaat laat zien dat er door heel Nederland CA's in ontwikkeling zijn, maar dat Zeeland hierin achterblijft (figuur 1).

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft ZMf een inventarisatie uitgevoerd naar de ontwikkeling van circulaire ambachtscentra in Zeeland.

Figuur 1: De overzichtskartaal van CA's in Nederland. Zichtbaar is dat er in provincie Zeeland momenteel één CA op de kaart waar te nemen is. De locatie is gemarkeerd in Goes.

Bron: [Overzicht Circulaire Ambachtscentra - Circulair Ambachtscentrum](#)

Het circulaire ambtenaren netwerk en het Kennis en innovatienetwerk Bouw, dat uit ongeveer 80 aangesloten organisaties bestaat, zijn gedreven en zeer actief in de provincie.

Het resultaat voor deze verkenning is een beschrijving van het netwerk en de samenwerking en ontwikkeling van de realisatie van CA's in Zeeland. De verkenning geeft eveneens een beeld van de kansen voor fysieke CA's en de bij het CA aangesloten gemeenten. Daarnaast is er namens Rijkswaterstaat gepeild of de Zeeuwse gemeenten of andere betrokkenen interesse hebben in een regiobijeenkomst om kennis op te halen of te delen en wat de inhoudelijke thema's daarvoor moeten zijn.

In dit rapport staan de bevindingen van deze inventarisatie.

Methode

ZMf brengt betrokken partijen bij de Zeeuwse Circulaire Ambachtscentra in kaart. Naast de dertien Zeeuwse gemeenten zijn dat het Openbaar lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (O.L.A.Z.), de Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD), Provincie Zeeland en Kwartiermaker 'Het Werknet' van Circulair Ambachtscentrum Oosterschelderegio in Goes. In dit hoofdstuk beschrijven we de manier waarop we deze partijen benaderd hebben en hoe we input hebben verzameld.

Doel inventarisatie

- In kaart brengen van alle gemeenten in Zeeland die mogelijk interesse hebben in het opzetten van een Circulair Ambachtscentrum (CA).
- Inventariseren van de interesse en plannen binnen de gemeenten door contactpersonen te benaderen.
- Peilen van interesse voor een gezamenlijke regiobijeenkomst in Zuid-Holland met Zeeuwse gemeenten, waarbij geïnteresseerde gemeenten worden uitgenodigd.

Verwachte uitkomsten

1. **Behoeftte verkennen:** contact leggen met gemeenten die mogelijk een CA gaan oprichten/ontwikkelen. Welke vragen leven er?
2. **Stand van zaken:** Vastleggen van gemeenten die geïnteresseerd zijn, en documenteren wat hun obstakels zijn.
3. **Regiobijeenkomst:** Wens om een regiobijeenkomst dit jaar te organiseren, waar alle betrokkenen (RWS, gemeenten, en partners) samenkomen om informatie uit te wisselen, te netwerken en obstakels te bespreken. RWS organiseert deze bijeenkomst. ZMf is aanwezig.

Werkwijze

Op basis van de onderzoeksdoelen en verwachte uitkomsten zijn open gesprekken gevoerd met contactpersonen van betrokken organisaties. Onderstaande vragen zijn op basis van relevantie ingebracht tijdens de gesprekken. Bedoeld wordt dat in het gesprek met de ZRD niet gevraagd is naar de bekendheid van een CA omdat ZRD partij was in de prijsvraag voor het CA in Goes.

1. Bekendheid van CA's; in hoeverre zijn betrokkenen bekend met CA's en zijn er al stappen gezet in het ontwikkelen van een CA?
2. Relevante functies; welke CA-bouwstenen vinden betrokkenen relevant?
3. Kansen en voordelen; welke kansen en voordelen zien de betrokkenen in een CA?
4. Obstakels en uitdagingen; welke obstakels en uitdagingen ervaren betrokkenen?
5. Interesse in regiobijeenkomst; welke betrokken partijen hebben interesse in de regiobijeenkomst?

Ervaringen

Het grootste gedeelte van de geïnterviewden was goed bereikbaar ondanks het begin van de vakantieperiode. De betrokkenen zijn bekend met ZMf. De verantwoordelijken die ZMf heeft gesproken waren allen, op één persoon na, al bekenden van ZMf en het circulaire netwerk in Zeeland. ZMf is als stakeholder vanaf het begin betrokken bij het proces van gemeenten om tot een circulair beleid en een uitvoeringsagenda te komen. Het leggen van contact ging dan ook soepel. Het leggen van contact liep een aantal keer via de provincie, die een coördinerende rol in het proces naar circulair beleid heeft dat gemeenten met elkaar hebben doorlopen. ZMf werd daarover via de provincie steeds goed geïnformeerd. Adviseur in het proces van formulering van circulair beleid van gemeenten was *Circularities*, onder begeleiding van Klaske Kruk. Het gemeentelijk CE beleid is in 2025 door alle gemeenteraden vastgesteld en aangenomen en daarmee ook de uitvoeringsagenda.

Ondanks de transparantie en bereidheid van gemeenteamttenaren om mee te werken aan de verkenning, werd door alle betrokken partijen doorverwezen naar kwartiermaker Het Werknet voor inhoudelijke informatie. Contacten lopen normaliter via de gremia van werkgroepen of coördinatoren van werkgroepen en in het geval van het geplande CA in Goes, via de kwartiermaker Het Werknet. Dit om ambtenaren niet te overbelasten.

Resultaten – Zeeland

Van de dertien gemeenten in Zeeland staat er één, gemeente Goes, op de interactieve CA-kaart. Van de overige twaalf is met drie gemeenten gesproken. Gemeente Terneuzen als een van de drie locaties waar een CA gepland is en Tholen en Reimerswaal als aangesloten gemeenten bij CA in Goes. We hebben daarnaast met de voorzitter van het O.L.A.Z., de directeur van ZRD, met provincie Zeeland en met kwartiermaker Het Werknet gesproken over de stand van zaken ten aanzien van de ontwikkelingen van CA's in Zeeland. In dit hoofdstuk staan onze bevindingen.

1. Betrokken Partijen Zeeland bij Circulaire Ambachtscentra

1.1 Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (O.L.A.Z.)

O.L.A.Z. staat voor *Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland*. Het is een samenwerkingsverband van alle dertien Zeeuwse gemeenten dat zich richt op de duurzame verwerking van huishoudelijk afval. O.L.A.Z. coördineert onder andere de afvalverwerking, kwaliteitscontroles en de exploitatie van milieustraten. De Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD) is de uitvoeringsorganisatie van O.L.A.Z. en verzorgt de afvalinzameling voor 7 van de 13 gemeenten¹

In lijn met het [Zeeuws Circulair Beleid 2025–2028](#), werken de gemeenten aan een transitie naar een volledig circulaire economie in 2050. Een belangrijk onderdeel hiervan is de ontwikkeling van CA's. Deze centra combineren afvalinzameling, hergebruik, reparatie en sociale werkgelegenheid op één locatie. Ze dragen bij aan de doelstellingen van het gemeentelijk circulair beleid, zoals afvalpreventie, grondstoffenhergebruik en maatschappelijke participatie.

Alle gemeenten hebben ingestemd met de komst van drie circulaire ambachtscentra in Zeeland:

1. Zuid- Beveland (Goes), CA Oosterschelderegio – gepland als eerste en grootste centrum in Zeeland, met een regiofunctie. Realisatie wordt verwacht in 2029.
2. Walcheren – locatie nog nader te bepalen. Locatie en haalbaarheidsonderzoeken lopen. Er wordt onderzoek gedaan naar een gebied tussen Vlissingen en Middelburg.
3. Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen) – grond ligt klaar, haalbaarheidsonderzoek in voorbereiding.

Het CA in Goes wordt ontwikkeld in samenwerking met ZRD, kringlooporganisaties, onderwijs- en zorginstellingen. Kwartiermaker, Het Werknet, speelt hierin een verbindende rol tussen beleid, uitvoering en maatschappelijke partners. Het centrum wordt

vormgegeven naar voorbeeld van het succesvolle *Duurzaamheidsplein* in Oss, waar afvalscheiding, hergebruik en sociale werkplekken samenkomen.

1.2 Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD)

Als uitvoeringsorganisatie van O.L.A.Z. is ZRD verantwoordelijk voor de operationele kant van afvalinzameling en -verwerking in 7 van de 13 Zeeuwse gemeenten. Deze expertise maakt ZRD een logische en onmisbare partner in de transitie naar circulaire afvalverwerking.

Concreet vervult ZRD de volgende rollen:

- Logistieke en operationele partner: ZRD beheert en exploiteert milieustraten en is betrokken bij de inrichting van de nieuwe CA-locaties, zoals in Goes Oosterschelderegio. Hier wordt een "milieustraat-plus" gerealiseerd, waarin afvalscheiding, hergebruik en reparatie samenkomen.
- Ketenregisseur: ZRD werkt samen met kringlooporganisaties, sociale werkplaatsen en gemeenten om herbruikbare goederen in te zamelen voordat het afval wordt en terug te brengen in de kringloop. Dit vraagt om afstemming van processen, data en logistiek. Een keten pilot die is uitgevoerd met circulair hout heeft veel nieuwe kennis opgeleverd. Deze pilot werd vanuit het kennis en innovatienetwerk circulair bouwen geïnitieerd. Het hout dat niet in de container terecht komt wordt gebruikt voor circulaire kozijnen. ZRD heeft vragen over wet- en regelgeving ten aanzien van herbruikbare goederen die niet in het afval terecht (hoeven te) komen. Op Tholen staat bijvoorbeeld een 'donatie container' om spullen in te doen en zodoende niet op de milieustraat terechtkomen.
- Innovatiepartner: ZRD draagt bij aan de ontwikkeling van nieuwe circulaire diensten, zoals sorteerstraten voor herbruikbare materialen, educatieprogramma's en samenwerking met het onderwijs.
- Regionale verbinder: In de regio Goes fungeert ZRD als spil tussen de gemeente, de kwartiermakers van het CA, en andere stakeholders. Deze rol zal naar verwachting ook gelden voor de toekomstige CA's tussen Vlissingen en Middelburg en Terneuzen. Deze rol legt veel druk op de interne organisatie van de ZRD. ZRD zit daardoor op alle niveaus aan tafel, zowel als strategisch bestuurder als kennisinhoudelijke partner. Op dat niveau ligt tegelijkertijd een achterstand. Bijvoorbeeld voor reststromen van hout; dat zijn inmiddels veel meer reststromen (ongeveer 30) dan voorheen. Kennisuitbreiding is nodig om te voldoen aan criteria om hout uit elkaar te halen en te verwerken.

1.3 Het Werknet Zeeland;

Is een regionale organisatie die zich inzet voor een vitale toekomst in Zeeland en West-Brabant. Ze werken op het snijvlak van samenleving, technologie en innovatie, en richten zich op het verbinden van mensen, ideeën en initiatieven die bijdragen aan duurzaamheid en maatschappelijke vooruitgang.

Het Werknet speelt een verbindende en faciliterende rol in de ontwikkeling van CA Oosterschelderegio in Goes en Vlissingen. Hun bijdrage bestaat uit:

- Organiseren van werksessies en netwerkmomenten waarin lokale overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties samenkomen om circulaire initiatieven vorm te geven.
- Begeleiden van visievorming en het ontwikkelen van gedeelde waarden en doelen voor circulaire economie in de regio.
- Ondersteunen van concrete projecten, zoals het opzetten van circulaire ambachtscentra, door het bieden van advies, kennisdeling en het stimuleren van samenwerking.

In Goes richt het Werknet zich vooral op de verbinding van educatie en sociale functies met het CA. Het Werknet helpt niet alleen met het creëren van draagvlak en het verbinden van partijen die anders misschien niet vanzelfsprekend zouden samenwerken maar ook met praktische ondersteuning en professionalisering ervan.

2. Stand van zaken CA's in Zeeland

Gemeenten zijn in het algemeen goed op de hoogte over het gezamenlijke gemeentelijke beleid ten aanzien van de CA's in Zeeland. In de interviews zijn onderstaande vragen impliciet beantwoord. Er is daarom verder doorgevraagd om de huidige situatie beter te begrijpen en in kaart te brengen. Hieronder volgt een samenvatting van de antwoorden op de vijf gestelde vragen.

2.1 Bekendheid CA

Is uw gemeente bekend met het concept van een Circulair Ambachtscentrum?

– Zo ja, heeft uw gemeente al concrete plannen of ideeën om een CA op te zetten?

Alle Zeeuwse gemeenten hebben een principebesluit over het adviesrapport van O.L.A.Z. goedgekeurd. Dat rapport gaat over de regionalisering van de milieustraten en is als opdracht door RHDHV uitgevoerd. De analyse (2019) werd in 2020 aan het AB van het O.L.A.Z. gepresenteerd. De gemeenteraad stelde het vast in de [Vergadering gemeenteraad 15-12-2022 Gemeente Terneuzen](#).

Het principe besluit kort samengevat:

Uit het onderzoeksrapport blijkt dat op de Zeeuwse milieustraten inwoners gemiddeld twee keer zoveel afval per inwoner aanleveren ten opzichte van de rest van Nederland. De kosten per inwoner voor de exploitatie zijn gelijk aan die van de rest van Nederland. Belangrijkste oorzaken hiervoor zijn:

- *de milieustraten zijn vrij toegankelijk (toeristen en bedrijven leveren ook afval);*
- *beperkte personele bezetting;*
- *beperkte ruimte om afval te scheiden.*

Het is niet mogelijk te voldoen aan de wettelijke eisen en het gewenste duurzaamheidsniveau (VANG doelstellingen) op basis van de bestaande situatie. De meeste milieustraten zijn te klein en uitbreidingsmogelijkheden op de huidige locaties ontbreken. Wettelijk is het verplicht om steeds meer afvalstromen te scheiden. Hiervoor is ruimte nodig (extra inzamelmiddelen). De milieustraten zijn ooit ontwikkeld voor het scheiden van 10 afvalstromen, ondertussen zijn dit er wettelijk 18. Enkele milieustraten in Zeeland scheiden inmiddels 29 stromen. In het kader van de verkeersveiligheid zijn opstelstroken voor (wachtende) bezoekers nodig. Daarnaast ook scheiding van professioneel en inwonersverkeer. Een aantal milieustraten moet de komende jaren verplaatsen. Daardoor is er de kans om de milieustraten meer strategisch in te plannen. Regionalisering leidt ertoe dat alle Zeeuwse inwoners worden voorzien in de benodigde service. Er zijn adviezen uitgebracht voor zowel de korte- als lange termijn.

- Concrete plannen: vanuit het principebesluit kennen de gemeenten de plannen om drie CA's in Zeeland te realiseren. Dat betekent dat er zeven gemeenten zijn die geen CA gaan ontwikkelen. Deze gemeenten willen gekoppeld worden aan een CA dat het dichtstbij ligt. Gemeenten Schouwen-Duiveland, Tholen, Noord-Beveland, Kapelle en Reimerswaal zijn gemeenten die een samenwerking zoeken met het CA Oosterschelderegio in Goes. Deze gemeenten en het CA Oosterschelderegio willen graag kennis opdoen en leren van voorbeelden die er al zijn elders in de regio of in andere provincies. Het idee van 'donatie-containers' is een paar keer gevallen. Er staat een donatie container op Tholen, op initiatief van het Leger des Heils. De donatie container is goed bevallen en er zijn inmiddels al twee meer aanvragen gedaan door andere gemeenten.
- Verkenning en onderzoek: ZMf heeft met ambtenaren van gemeenten Tholen en Reimerswaal gesproken over een verkenning van het opbouwen van een netwerk voor de gemeenten die betrokken zijn bij het CA Oosterschelderegio in Goes. Gemeente Tholen had vijf jaar geleden al voor een prijsvraag ingeschreven met het idee van het RONDMM -netwerk, vergelijkbaar met de [WaardeRing](#) in provincie Overijssel. Gemeenten Tholen heeft aangegeven zich daarvoor te willen inzetten en een verkennend onderzoek te doen.
- Samenwerkingen: er zijn meerdere gemeenten die zich willen richten op een netwerkbenadering in plaats van fysieke CA's. Er zijn ook twee gemeenten, Middelburg en Vlissingen, die een CA locatie aan het zoeken zijn tussen beide gemeenten. De uitkomst, zo is de verwachting, zal in gemeenten Middelburg komen te liggen. De Zeeuws-Vlaamse gemeenten, Terneuzen, Sluis en Hulst zullen een samenwerking met het CA in Terneuzen nodig hebben. Andere samenwerkingen tussen partijen en organisaties in het sociale en educatieve domein zoals kringlopen, repair cafés, onderwijsinstellingen en ngo's worden door kwartiermaker Het Werknet voor de CA's in Goes en Middelburg/Vlissingen vormgegeven. Er zullen nieuwe samenwerkingsvormen en functies ontstaan waar nog geen ervaring mee is opgebouwd.

In Zeeland is de interesse in CA's al lang aanwezig, zoals op te maken uit het principebesluit (2019) O.L.A.Z. De aanloop naar het eerste CA in Goes was een lang traject. De uitvoering ervan is gestart in 2025 en naar verwachting wordt het in 2029 opgeleverd. Andere gemeenten hebben aangegeven interesse te hebben om actief aan de slag te gaan met verkennende studies en netwerkinitiatieven om te zien hoe ze hun lokale infrastructuur en samenwerkingen kunnen aanpassen om aan te sluiten bij een van de CA's in Zeeland. Het delen van 'best practices', zoals de samenwerking met kringlopen, repair-café's, sociale werkplaatsen en onderwijs en het gebruik maken van 'donatie-containers', zullen een belangrijke bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling en realisatie van CA's in de regio.

2.2 Relevantie functies

Welke functies lijken voor gemeente Goes, Vlissingen/Middelburg en Terneuzen het meest relevant om bij aan te haken?

Denk aan milieustraten, kringloopwinkels, reparatiewerkplaatsen, educatieve programma's of sociale projecten rondom afvalvermindering en hergebruik.

Vanuit het principebesluit zullen de drie gemeenten met een CA in Zeeland worden ingericht volgens het compleet plus type. De meeste niet CA gemeenten zien vooral potentie in het koppelen van milieustraten, kringloopwinkels, en reparatiewerkplaatsen aan het concept van een circulair ambachtscentrum.

2.3 Kansen en voordelen

Wat zijn volgens u de belangrijkste kansen of voordelen van een Circulair Ambachtscentrum voor uw gemeente? Bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, werkgelegenheid, educatie of sociale cohesie.

Er liggen verschillende kansen en voordelen van een circulair ambachtscentrum, waaronder:

Duurzaamheid en afvalreductie

- Gemeenten gaan uit van de nationale VANG doelstelling afvalreductie. Het CA Oosterschelderegio zorgt voor afvalvermindering door het goed scheiden van afvalstromen voor hergebruik en het voorkomen van afval.
- Er komt een samenwerking met non-commerciële kringloopwinkel 'De Kringloper' en er worden projecten en initiatieven gezocht via onderwijsinstellingen voor demontageprojecten. Hier liggen kansen om hergebruik te stimuleren en afval te reduceren.

Educatie en bewustwording

- Er wordt vanuit het sociale domein gezocht naar samenwerking met (lagere) scholen, praktijkopleidingen en met ngo's IVN en de lokale NME's voor educatie en bewustwording.
- Het Werknet zet in op bewustwording en educatie van inwoners en bedrijven/organisaties over circulariteit en de waarde van hergebruik en nieuwe grondstofstromen in plaats van afvalstromen.

Sociale werkgelegenheid en cohesie

- Het sociale domein en de koppeling met educatie is een grote kans voor kennisopbouw en werkgelegenheid. De Kringloper is een niet commerciële kringloopwinkel die een van de functies vervult van het CA Oosterschelderegio. Ook is er een samenwerking met Betho, werk en ontwikkelbedrijf, en de lokale (commerciële) kringlopen en repair-café's. Nieuwe functies zullen ontstaan die uit logistiek en organisatie van circulaire stromen voortkomen.
- CA's worden ook als ontmoetingsplekken gezien, waar bewoners samen kunnen werken en het bewustzijn over duurzaamheid kan groeien.

Lokale samenwerkingen

- Er liggen kansen in samenwerking met lokale ondernemers, onderwijsinstellingen en circulaire initiatieven om een netwerk te creëren en kennis te delen.
- De gemeenten die geen CA krijgen, behouden de milieustraat. De zichtbaarheid van het CA moet dan wel goed verspreid worden en aanwezig zijn in alle dorpskernen van het gelieerde CA, in desbetreffende regio.

Kostenbesparing en efficiëntie

- Efficiëntie kan ook worden vergroot door de drie CA compleet plus type in Zeeland te koppelen aan de gemeenten die geen CA gaan ontwikkelen. Deze CA's compleet plus worden toekomstbestendig aangelegd. Er zal voldoende ruimte en veiligheid zijn om (nieuwe)reststromen in te ontvangen, scheiden en verwerken.
- Door afval op een lokale manier te hergebruiken en de circulaire principes te omarmen, wordt de lokale economie versterkt. Zoals pilot circulaire houten kozijnen al heeft laten zien.

2.4 Obstakels en uitdagingen

Wat zijn de mogelijke obstakels of uitdagingen die u ziet bij het opzetten van een Circulair Ambachtscentrum in uw gemeente? Denk hierbij aan financiële middelen, gebrek aan kennis, ruimte of samenwerking met andere lokale partijen.

Uit de inventarisatie bij de geïnterviewde partijen blijkt dat over de volgende onderwerpen positief is dan wel zorgen over zijn:

Financiële middelen

- Positief: er zijn middelen gereserveerd voor CA's in Zeeland.
Zorgen: de gemeenten die geen CA gaan ontwikkelen dragen de financiële kosten van de drie CA's. Gemeenten denken na over toekomstige kostenverdeling.

Gebrek aan ruimte en locaties

- Positief: voor het Terneuzen CA is de locatie bekend, de grond ligt klaar en er is haalbaarheidsonderzoek in voorbereiding. Voor de locatie die gezocht wordt voor Vlissingen/Middelburg loopt een verkenning en een haalbaarheidsonderzoek.
Zorgen: locaties moeten vaak voldoen aan extra vergunningen, wat het proces bemoeilijkt. Zoals aanwezigheid van konijnen (verwachting).

Juridische en beleidsmatige beperkingen

- Zorgen: er zijn vragen over de juridische aspecten, zoals de status van afvalstoffen, eigendom van materialen, en regelgeving rond het demonteren en repareren van goederen. Dit kan het operationele proces belemmeren.
Zorgen: de complexiteit van afvalscheiding, hergebruik en de afbakening van commerciële activiteiten roept vragen op.

Samenwerking en capaciteit van betrokkenen

- Positief: de betrokkenheid en motivatie van commerciële kringloopbedrijven en repair-cafés is positief.
Zorgen: er moet niet het gevoel van concurrentie ontstaan tussen repair cafés, niet-commerciële kringloopzaken en commerciële kringloopzaken. Deze samenwerking is van belang voor het hele netwerk en moet zorgvuldig mee worden omgegaan.
- Positief: er is minder weerstand dan in eerste instantie werd verwacht bij de partners van het CA Oosterschelderegio.
Zorgen: Het is belangrijk dat de motivatie positief blijft door iedereen op de juiste manier te informeren en betrokken te houden.

Tekort aan kennis en expertise

- Positief: door het ontstaan van nieuwe functies en samenwerkingsvormen is er behoefte aan opzetten van samenwerkingsovereenkomsten en contractvormen om deze functies operationeel te maken. Stuk professionalisering en slagkracht.
- Zorgen: Er is behoefte aan gekwalificeerd personeel wat betreft kennis scheiden en beheren van nieuwe grondstoffenstromen, zoals hout (er zijn wel 30 soorten houtstromen die de milieustraten binnenkomen).

Bewustwording en gedragsverandering

- Positief: men wil lokale betrokkenheid van burgers en bedrijven creëren door verschillende samenwerkingen aan te gaan met ngo's als IVN en de lokale NME's, maar ook door in te spelen op landelijke campagnes als [zero-waste](#) en gebruik makend van organisaties die gemeenten kunnen helpen met het inzamelen van spullen zoals bijvoorbeeld [Ontspulknul](#).
- Positief: andere samenwerkingen worden gezocht met de Hogeschool Zeeland om verandering in gedrag en bewustwording over circulaire initiatieven te stimuleren.
Zorgen: langdurige educatieve inspanningen zijn nodig om gedragsverandering te bewerkstelligen.

Logistieke uitdagingen en coördinatie

- Positief: een CA vereist professionele coördinatie en logistiek om afvalstromen effectief te beheren; Kwartiermaker Het Werknet gaat zich de komende vier jaar richten op het opzetten van een slagkrachtig netwerk.
- Positief: er is een heel duidelijke vorm van samenwerking tussen provincie en gemeenten en gemeenten onderling. Er spreekt vertrouwen uit deze samenwerking en er zit energie in. Deze energie is nodig om vooruit te komen en de CA's plus nieuwe infrastructuur te realiseren.

2.5 Interesse in regiobijeenkomst

Zou uw gemeente geïnteresseerd zijn in deelname aan een regiobijeenkomst in Zuid-Holland waar geïnteresseerde gemeenten en betrokken partijen samenkomen om ervaringen te delen en kennis uit te wisselen?

In principe werd er positief gereageerd op deze vraag. De bijeenkomst zou volgens de voorzitter van het O.L.A.Z. te vroeg komen omdat het eerste CA in opstart is. Kwartiermaker Het Werknet is ook geïnteresseerd. Het is belangrijk dat de inhoud en het doel van de bijeenkomst goed afgestemd zijn met het proces en planning van de werkgroep CA Oosterschelderegio. De planning van Het Werknet en gemeenten rondom het CA Oosterschelderegio ziet er globaal als volgt uit:

- Eind september > klankbordgroep CA Oosterschelde regio en de aangesloten gemeenten.
- November > een bijeenkomst met gemeenten + sociale domein om kennis met elkaar te maken.
- Voorjaar '26 > Stakeholderbijeenkomst inclusief een bezoek naar een goed voorbeeld.

2.6 Specifieke vragen

Zijn er specifieke vragen of onderwerpen waar uw gemeente meer informatie over zou willen ontvangen in het kader van Circulaire Ambachtscentra? Bijvoorbeeld over financiering, subsidies, best practices of samenwerkingsmogelijkheden.

Financiering en subsidies

- Behoeftte aan concrete informatie over financieringsmogelijkheden, subsidies werden nog niet veel genoemd. Wel door gemeente Tholen die verbonden gaat worden met CA Oosterschelderegio, Goes.

Best practices

- Goede voorbeelden van andere gemeenten die dienen ter inspiratie zijn zeer welkom.
- Best practices op het gebied van nieuwe grondstoffenstromen en het scheiden ervan zoals, [duurzaamheidsplein Oss](#), [Land van Cuijk](#) of [HER Rotterdam](#).
- Samenwerkingsmogelijkheden (netwerk) zoals dat van [Waardering](#) opzet in Overijssel is gewenst.

Wet- en regelgeving

- Meer informatie over juridische aspecten met name genoemd door ZRD zijn van belang; demontagevoorschriften, eigendomsrechten en afvalstroomnummers. Er is behoefte aan duidelijke richtlijnen over wat wettelijk wel en niet mogelijk is.

Samenwerking en rol van lokale partners

- Kwartiermaker Het Werknet is de partij die de samenwerking tussen gemeente en het sociale domein vorm gaat geven. Er liggen goede contacten met het duurzaamheidsplein in Oss maar ook bij het CA in Roosendaal voor best practices.
- Er is behoefte aan inzicht naar samenwerkingsmogelijkheden met bijvoorbeeld (commerciële) kringloopwinkels, afvalpartners, scholen en sociale werkplaatsen.

Inzet en scholing van personeel

- Nieuwe functies en ander type personeel is nodig in de toekomst. Verwacht wordt dat op het gebied van logistiek, ambachtelijke specialisatie en personeel dat in werkplaatsen, kringlopen etc. werkzaam is, dit gat op de arbeidsmarkt kan gaan invullen. Opleidingen en andere partijen in het sociale domein spelen een grote rol om dat te bereiken.

Voor verdere informatie over ontwikkelingen wat betreft de twee CA 's op Walcheren en Zuid-Beveland is het advies verder contact op te nemen met kwartiermaker Het Werknet.

Conclusie

De inventarisatie onder gemeenten in Zeeland laat zien dat er brede interesse is in het opzetten van circulaire ambachtscentra als belangrijke stap in het verduurzamen van Zeeland, en als plek waar lokale circulaire initiatieven worden gestimuleerd. In het algemeen zien de dertien gemeenten een brede waaier aan kansen op het gebied van duurzaamheid, educatie, sociale werkgelegenheid en samenwerking met lokale partners. Ook is er in interesse in een netwerkvorm, waarbij meerdere gemeenten zijn aangesloten bij een CA met een regiofunctie. In feite zijn de geplande CA's in Zeeland dat alle drie.

De obstakels die genoemd zijn, hebben met name te maken met juridische vraagstukken en een tekort aan specifieke kennis ten aanzien van nieuwe type grondstofstromen en de verwerking ervan. Daarnaast geeft de inventarisatie aan dat er vertrouwen is in de onderlinge samenwerking tussen gemeenten en provincie, ZRD en kwartiermaker Het Werknet. Er ligt een uitdaging om een professionaliseringslag te maken op het sociale domein. Een kanttekening die gemaakt werd door een gemeenteambtenaar is dat een uitdaging is om gemotiveerd te blijven. Gemeenten zijn er al lang mee bezig. Het is niet zo dat er een gebrek aan kennis is maar het is meer dat de ambtenaren hard moeten werken om het op de agenda te houden.

Vooruitkijkend, kan het Werknet de komende vier jaar het netwerk dat nodig is om het CA Oosterschelde regio te kunnen laten functioneren, gaan organiseren. Best practices op het gebied van samenwerkingsvormen, educatie nieuwe functies voor een CA en betrekken & onderhouden van stakeholders bestand, zijn zeer welkom.

De interesse voor de regiobijeenkomst van Rijkswaterstaat betekent dat de betrokken gemeenten bij het CA Oosterschelderegio en -in een later stadium Vlissingen/Middelburg, willen leren van elkaars ervaringen en kennis willen opdoen om mogelijke knelpunten te overbruggen. Deze bijeenkomst kan een belangrijke stap zijn in het versterken van netwerken en het delen van waardevolle inzichten, en kan bijdragen aan de verdere ontwikkeling van circulaire ambachtscentra en de opbouw van een circulaire economie in Zeeland. De geïnterviewden hebben aangegeven dat de bijeenkomst bij voorkeur gecombineerd kan worden met regio West-Brabant. De reden is dat er vanuit ZRD en de Zeeuwse gemeenten al contacten liggen met partijen in deze regio. Wat betreft het moment van de regiobijeenkomst kwam in een van de gesprekken naar voren dat de verwachting is dat een bijeenkomst in 2025 nog te vroeg zou zijn. Het Werknet, als kwartiermaker van CA in Goes, is de partij waar alle geïnterviewden naar doorverwezen wat betreft organisatie en coördinatie van bijeenkomsten met betrokken partijen. Ze zijn voornemens om in het voorjaar van 2026 een stakeholderbijeenkomst te organiseren en een excursie langs goede voorbeelden te maken. Een combinatie met de regiobijeenkomst met Rijkswaterstaat zou dan gemaakt kunnen worden.

Om gemeenten verder te ondersteunen, via Het Werknet, is het raadzaam om specifieke informatie aan te bieden over praktische voorbeelden van succesvolle CA's en juridische handvatten, zodat zij de benodigde stappen kunnen zetten in de ontwikkeling van een CA. De financiële regelingen, en subsidies zijn nog niet specifiek genoemd maar zullen naar alle waarschijnlijkheid later in het proces naar voren kunnen komen.